

відповідальності по діяльності підприємства своїм приватним майном (квартири, машини, дома, землі і т. д.);

- дане підприємство має можливість вибору зручної і вигідної системи оподаткування (загальна, єдиний податок);

- відносна легкість зміни розміру статутного капіталу. [5, с.32]

Основними недоліками товариства з обмеженою відповідальністю є:

- вихід одного партнера з товариства вимушує вилучати його долю із статутного капіталу, що може негативно позначитися на бізнесі. Вихід учасника завжди супроводжується розподілом майна. А це потребує визначення вартості частки майна і торбу коштів, якові слід виплатити (виділити) учаснику. [6]

- велике значення особистого чинника в організації і діяльності суспільства; кожен з компаньйонів вимушений для ухвалення рішення брати до уваги думку останніх учасників.

Висновки. Отже товариство з обмеженою відповідальністю створене з метою: здійснення господарської діяльності; одержання прибутку та використання його в інтересах учасників, трудового колективу товариства; розвитку виробництва; надання послуг з реалізації товарів, а також задоволення попиту населення.

Для ефективного функціонування діяльності товариств з обмеженою відповідальністю в Україні можна запропонувати:

- запровадити диференційовану систему адміністративної та кримінальної відповідальності директорів за порушення норм корпоративного права. Досвід більшості європейських країн свідчить, що засоби захисту прав учасників товариства, що передбачені Цивільним правом є слабкими. Тому необхідним елементом належної поведінки директорів ТОВ є запровадження адміністративної чи кримінальної відповідальності за порушення ними своїх обов'язків;

- у установчих документах передбачати дату, на якові потрібно скласти баланс, на підставі якого буде здійснено розрахунок з учасником, який виходить з товариства з обмеженою відповідальністю.

Джерела та література:

1. Вінник О. М. Господарське право : навч. посіб. / О. М. Вінник. – К. : Атіка, 2004. – 560 с.
2. Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.1991 р. № 1576 – XII : [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
3. Щербина В. С. Господарське право : [Електронний ресурс] / В. С. Щербина – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – Режим доступу : <http://referati.me/pravo-hozyaystvennoe/gospodarske-pravo-ridruchnik-vid-pererob-dop.html>
4. Який правовий статус має товариство з обмеженою відповідальністю? : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zsp.org.ua/pos/mp/1182-2009-12-15-18-39-16.html>
5. Дем'яненко С. І. Менеджмент аграрних підприємств : навч. посіб. / С. І. Дем'яненко. – К. : КНЕУ, 2005. – 347 с.
6. Трикур С. Вихід учасника з товариства з обмеженою відповідальністю: теорія та практика : [Електронний ресурс] / С. Трикур // Юридичний журнал. – 2002. – № 2. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=421>

Бондаренко Ю.В.

УДК 339.5:66-027.3(477)

ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ТОРГІВЛІ ПРОДУКЦІЄЮ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Хімічна промисловість України - це багатогалузевий комплекс, що включає більш 200 об'єднань і підприємств, що роблять більш двох десятків тисяч основних і 100 тис. допоміжних найменувань хімічної продукції. Комплекс хімічних виробництв виготовляє продукцію для всіх основних галузей промисловості, транспорту, сільського господарства, оборони, побутового обслуговування й інших сфер діяльності. До того ж хімічна промисловість є однією з галузей народного господарства, яка робить товари народного споживання. Вона суттєво впливає на рівень і темпи розвитку економіки в цілому, є одним зі стержнів формування багатогалузевої й багатofункціональної економіки, що забезпечує ефективне використання технічного потенціалу й ресурсів, вирішення соціальних проблем, множення життєвих благ населення й гарантії економічної безпеки країни. Виявлення специфіки міжнародної конкурентоспроможності хімічної промисловості, спеціалізації, ролі та місця в економіці країни є необхідною передумовою для розв'язання завдань економічного розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій останніх років. Загальні питання міжнародної галузевої конкурентоспроможності були розглянуті у роботах М.Чепурної, Є.Кисельова, А.Мареніч, І.Астахова, І.З.Должанського, Т.О.Загорної, Белейченко О.Г., Відоменко І.О. Конкретним дослідженням міжнародної конкурентоспроможності хімічної промисловості України присвячені роботи Г.Г.Макеєвського, С.В.Ємельянової та М.Чепурної.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Недостатньо розглянутим залишилось питання експорту й імпорту хімічної продукції України на зовнішньому ринку.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідити тенденції і проаналізувати особливості торгівлі продукцією хімічної промисловості України на зовнішньому ринку. Виявити вплив чинників зміни.

Виклад основного матеріалу. Хімічна промисловість є одною з центральних галузей України. За даними Міністерства промислової політики підприємства хімічної галузі виробляють 20 тис. видів продукції на суму 40-45 млрд грн. У 2010 році в структурі промислового виробництва хімічна промисловість зайняла п'яте місце, доля на ринку склала 7,2%, а структурі ВВП – 3,4%. За даними Держкомстата, у 2010 році доля хімічної галузі України в структурі експорту склала 6,8%.

Найбільш розвиненими регіонами є Івано-Франківська, Київська, Черкаська, Сумська, Луганська та Дніпропетровська області, де накопичений виробничий потенціал.

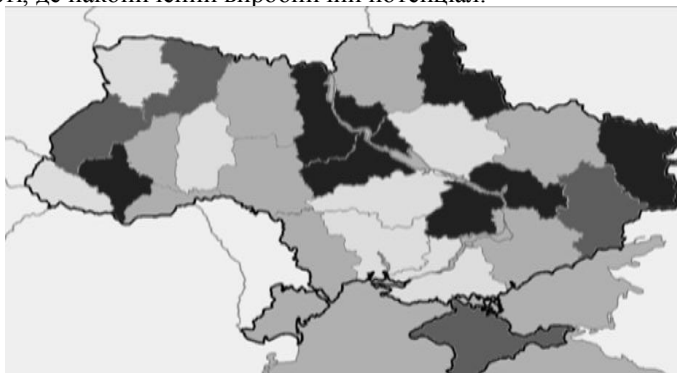

Рис. 1. Ступені розвитку хімічної промисловості України (■ - дуже високий, ■ - високий, ■ - середній, □ - низький)

Джерело: [1]

Хімічний комплекс розташований, переважно, у Донбасі та східній Україні. В меншій кількості – в центральній частині та на сході країни (Прикарпаття, Придністров'я).

Основна хімія виготовляє кислоти, мінеральні добрива, соду та має стабільний попит у внутрішніх та зовнішніх споживачів.

Протягом останніх 10 років хімічна промисловість знизилася частку проміжного споживання на 5,5%, машинобудування - на 7,3%, легка промисловість - на 4,5%, уся промисловість - на 8%, що свідчить про посилення ролі непромислового споживання з одночасним ослабленням ролі пріоритетних галузей - споживачів, зокрема легкої промисловості й машинобудування.

В 2009 році в структурі промислового виробництва України хімічна галузь зайняла 6,4% (шосте місце). У структурі ВВП даний показник склав 2,7% менше ніж наприклад у розвинених країнах, де він перебував на рівні 8,5%.

Серед підприємств, які забезпечили найбільш високий темп росту випуску продукції, слід зазначити Черкаське ВАТ "Азот", Кримську ДАК "Титан", ВАТ "Сумхімпром", ВАТ "Лисичанська сода", ВАТ "Київський завод полімерних матеріалів", ВАТ "Дніпропетровський лакофарбовий завод", ВАТ "Кременчуцький завод технічного вуглецю" ЗАТ "СП Росава", ВАТ "Дніпрошина" і інші. З означених підприємств тонкою хімією займаються лише декілька, це має певний вплив на структуру національного експорту.

Експорт продукції хімічної промисловості

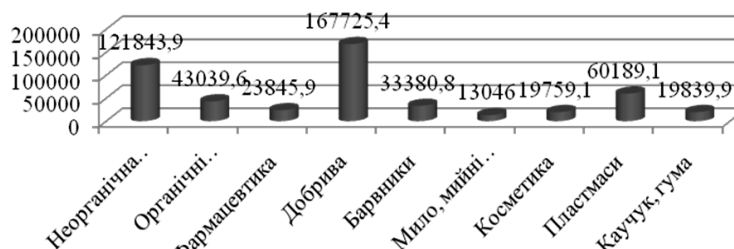

Рис. 2. Експорт продукції хімічної промисловості за 2010 рік (тис. дол. США)

Джерело: [3]

Згідно з рисунком 2, найбільшу часткову долю у експорті займають: добрива (167725,4), продукція неорганічної хімії (121843,9), виробництво пластмас (60189,1) та виробництво органічних хімічних сполук (43039,6). Найменший об'єм займають: виробництво мила та мийних засобів (13046), косметика (19759,1) та фармацевтика (23845,9).

Хімічна й нафтохімічна промисловість України належить до найбільш експортоорієнтованих. Протягом останніх років (2009/2010 рр.) її обсяги експорту були стабільно високими й не опускалися нижче 75% від загальних обсягів випуску товарної продукції що на 15% вище такого ж показника в Білорусі, де питома вага хімічної галузі в загальному обсязі експорту - близько 60%.

**ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ТОРГІВЛІ ПРОДУКЦІЄЮ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ
НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ**

Саме експортна орієнтація галузі зіграла вирішальну роль в уповільненні темпів спаду обсягів виробництва й стала істотним джерелом в умовах наростаючого розвитку кризи попиту на вітчизняну хімічну продукцію на внутрішньому товарному ринку.

Одночасно спостерігаються певні коливання у річних експортних поставках за 2010 рік в Україні.

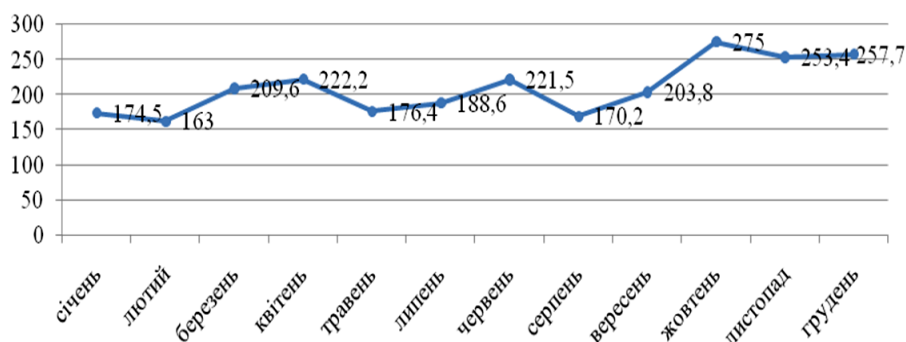

Рис. 3. Динаміка експорту продукції хімічної промисловості України за 2010 рік (тис.дол.США)

Джерело: [3]

Згідно з рисунком 3, спостерігається значне коливання об'ємів експорту продукції хімічної промисловості. Це залежить від нерозвиненості вітчизняної бази окремої сировини, великих обсягів імпортованої продукції, застарілої матеріально-технічної бази та графіків постачання цієї продукції закордонними контрагентами.

Імпорт продукції хімічної промисловості

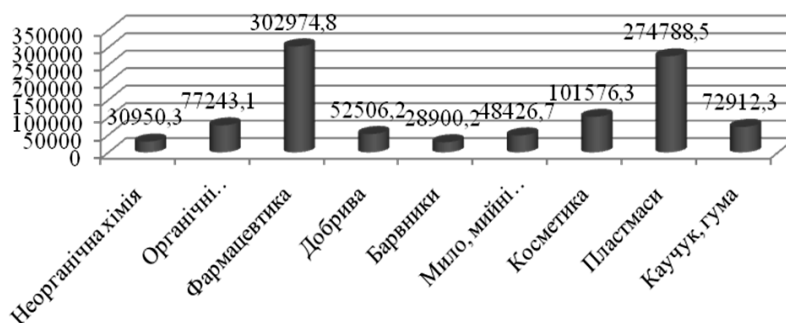

Рис. 4. Імпорт продукції хімічної промисловості за 2010 рік (тис.дол.США)

Джерело: складено автором на основі [3]

Згідно з рисунком 4, найбільшу часткову долю у імпорті у 2010 році займають: фармацевтика (302974,8), виробництво пластмас (274788,5), косметика (101576,3). Найменший об'єм займають: виробництво барвників (28900,2), добрива (52506,2) та виробництво продукції неорганічної хімії (30950,3). Такі показники можна пояснити кризою в виробничих галузях, попитом на внутрішньому ринку та високими закупівельними цінами.

Сезонна динаміка імпорту також має певні ознаки.

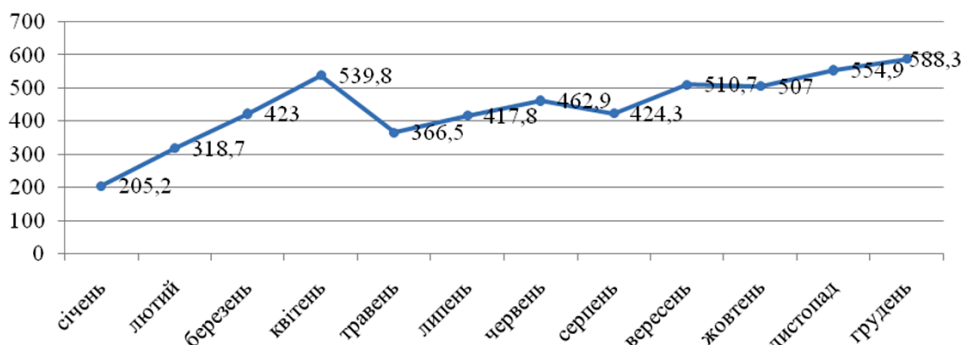

Рис. 5. Динаміка імпорту продукції хімічної промисловості України за 2010 рік (тис.дол.США)

Джерело: [3]

Проаналізувавши рисунок 5, можна зробити висновок, що обсяги імпортованої продукції постійно збільшується тому, що внутрішнє виробництво не в змозі забезпечити потреби країни. Коливання у

поставках залежать від об'ємів внутрішнього попиту країни, надходжень валютних коштів та існуючими технологіями виробництва.

Розглянемо динаміку чистого експорту на прикладі найбільш експортоорієнтованих підгалузей.

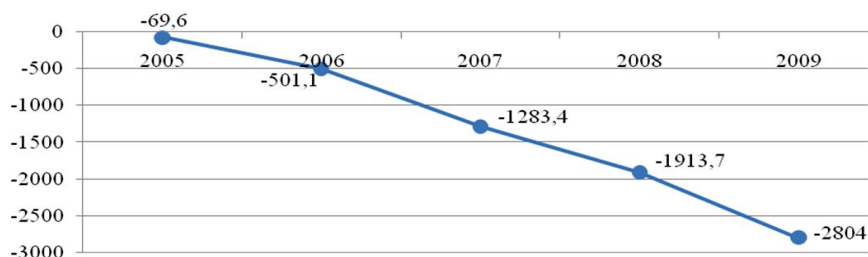

Рис. 6. Динаміка показників чистого експорту продукції хімічної промисловості України, 2005-2009 рр. (млн. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [3]

Згідно з рисунком 7, показник чистого експорту займав найвищу позицію у 2008 році, а найнижчу у 2009. З 2005 до 2008 року спостерігався стабільний зріст показників чистого експорту. Такі показники можна пояснити стабільним економічним становищем країни, регулярними інвестиційними надходженнями. З 2008 року об'єми чистого експорту скоротилися завдяки економічній кризі, яка скоротила інвестування в виробництво продукції хімічної галузі.

Показники чистого експорту насамперед залежать від об'ємів імпорту продукції. В хімічній промисловості імпорт переважає над показниками експорту. Значна різниця в показниках експорту – імпорту спостерігається в таких підгалузях хімічної промисловості, як: виробництво фармацевтичної продукції, виробництво пластмас, косметики, мила та мийних засобів. Зменшити частку імпорту видається неможливим за рахунок того, що хімічна промисловість країни не має потрібної ефективної технології виробництва, низький рівень інвестицій теж цьому заважає.

Добрива, вироблені в Україні, виготовляються за новітніми технологіями. Ці технології скорочують споживання електроенергії, води, палива та інших ресурсів, потрібних при виготовленні даної продукції. Завдяки цьому знижується собівартість продукції, а в подальшому й ціна, але якість залишається на високому рівні. Тому і спостерігається постійний стабільний попит.

Також новітні технології забезпечують постійне розширення асортименту та випуск зовсім нових товарів, які потім представляються на міжнародних ринках.

Висновки. Розвиток хімічної промисловості в тому чи іншому районі зумовлюється природними, економічними і соціальними причинами. Характер спеціалізації хімічної промисловості та розміщення її підприємств в Україні залежать від наявності сировини та необхідності найповнішої переробки відходів інших галузей господарства. Важливий чинник розміщення хімічних підприємств — споживач. Хімічна промисловість виробляє продукцію, використовуючи хімічні методи переробки сировини й матеріалів. У її галузевій структурі виділяють дві великі групи галузей: основна (неорганічна) хімія і промисловість органічного синтезу.

Джерела та література:

1. Картографічні матеріали / Л. Г. Руденко, І. О. Горленко, Г. П. Підгрушний. – 1994.
2. Каталог «Імпортери та експортери України» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.eximbase.com.
3. Державного комітету статистики України : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua